

Utilization of the musical talent pool in terms of musical socialization process in Turkey

Türkiye’de müziksel toplumsallaşma süreci açısından müzik yetenek havuzunun değerlendirilmesi

Abdullah Uz*, Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Antalya, 07059, Türkiye

Suggested Citation:

Uz, A. (2016). Utilization of the Musical Talent Pool in Terms of Musical Socialization Process in Turkey, *International Journal of Innovative Research in Education*. <http://sproc.org/ojs/index.php/IJIRE>, 3(1), 25-31

Gönderim Tarihi; Düzeltme Tarihi; Kabul edilen Tarih.

Seçim ve hakem süreci sorumlusu Doç. Dr. Zehra Ozcinar, Atatürk Öğretmen Akademisi, Kıbrıs

©2016 SciencePark Research, Organization & Counseling. All rights reserved.

Abstract

There are big problems with regard to the utilization of the musical talent pool in Turkey. The objective of this study is presenting the properties and working of the musical socialization process in Turkey and determining the relationship of these issues with the utilization of the musical talent pool. The study is based on documentary research and the descriptive musical socialization researches carried out in 1988, 1999 and 2011. The education system in Turkey provides the musical education means at very late ages. Withal, only a very insignificant part of the talent pool can be reached. Private enterprises have filled that gap to an extent. The influence of the family and the musical education/music teacher has been diminished; the effect of mass communication means has been increased on the musical socialization process. The tendency of being a passive listener has started to subrogate the effort for improving the talents; furthermore, the tendency of the talented individuals to shift into areas with higher status has become more significant.

Keywords: Musical talent pool, socialization process, musical socialization, musical education, mass communication.

Özet

Türkiye’de müzik yetenek havuzunun değerlendirilmesi konusunda büyük sorunlar vardır ve bu sorunlar büyük ölçüde müziksel toplumsallaşma süreciyle ilgilidir. Araştırmanın amacı Türkiye’de müziksel toplumsallaşma sürecinin özelliklerini ve işleyişini ortaya koyarak, bunların müzik yetenek havuzunun değerlendirilmesiyle ilişkisini belirlemektir.

Çalışma, belgesel tarama ve 1988, 1999 ve 2011’de yapılan müziksel toplumsallaşma betimsel araştırmalarının bulgularını temel almıştır. Müziksel toplumsallaşma araştırmalarının örneklemi Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Lisans Programı, Meslek Yüksekokulu ve Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi lisans birinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur.

Müziksel toplumsallaşmada çocukluk dönemi çok önemlidir; ancak Türkiye’de eğitim sistemi çok geç yaşlarda müzik eğitimi olanağı sağlamaktadır. Üstelik yetenek havuzunun çok küçük bölümüne ulaşabilmektedir. Özel girişim bu boşluğu bir ölçüde doldurmuş. Toplumsallaşma etmeni olarak ailenin ve müzik eğitiminin/öğretmenin etkisi azalmış; kitle iletişim araçlarının özellikle İnternet’in müziksel toplumsallaşma sürecindeki etkisi artmıştır. Yeteneklerin geliştirilme çabasının yerini pasif dinleyici olma eğilimi almaya başlamış; ayrıca yeteneklilerin, statüsü yüksek alanlara kayma eğilimi hızlanmıştır.

Keywords: Müzik yetenek havuzu, toplumsallaşma süreci, müziksel toplumsallaşma, müzik eğitimi, kitle iletişim araçları.

1. Giriş

Eğitim hakkını ya da eğitimde fırsat eşitliğini doğrudan ilgilendiren önemli bir kavram, eğitimin toplumsal işlevlerinden olan, “seçme işlevi”dir. Her toplumda çeşitli yetenekteki kişileri kapsayan bir “yetenek havuzu” vardır. Yetenekli çocuklar çeşitli toplumsal sınıflara, kesimlere dağılmışlardır. Eğitimin seçme işlevi bu havuzdaki en yetenekli çocukların seçilmesi, onlara tam bir eğitim olanağı verilerek hem onların potansiyellerini gerçekleştirmelerini hem de gelecekte toplumca kendilerinden geniş ölçüde yararlanılmasını sağlamaktır. Bu işleyişin gerçekleşmesini engelleyen en büyük etkenlerden birisi eğitim sisteminin bütün yetenek havuzuna ulaşamamasıdır. Bunun temel nedeninin, öğrencinin bütün etkileştiği çevresini de kapsar biçimde ele alınarak genel ve müziksel toplumsallaşma sürecinde aranması gerektiği söylenebilir.

Türkiye’de yetenek havuzunun önemli bir bölümünün müzik eğitimi sisteminin dışında kalması, müzik eğitiminde başarı sınırlı olmakta ve nitelik düşmektedir. O nedenle müzik eğitiminde yetenek havuzunun değerlendirilmesi konusu müzik eğitiminin temel problemlerindedir ve bu bildiride yetenek havuzunun değerlendirilmesi konusunun temel değişkenlerinden olan müziksel toplumsallaşma, yetenek havuzunun değerlendirilmesi açısından ele alınmıştır.

Konunun daha iyi anlaşılması için müziksel toplumsallaşma konusunun tanıtılmasında yarar vardır. Bireyin insana özgü niteliklerin bir bölümünü oluşturan müzikle ilgili kültürel özelliklerinin kazanılması sürecine müziksel toplumsallaşma denilebilir. Ayrıntılı ve kapsayıcı olarak, müziksel toplumsallaşma, toplumsal çevre ile birey arasında yaşam boyu süren dolaylı ve doğrudan etkileşim sonucunda, bireyin müzikle ilgili duyuş (duygu), görüş, davranış, tutum ve değerlerinin gelişmesi sürecidir biçiminde tanımlanabilir. Bu süreçte bireyin etkileştiği çevre aile, arkadaşlık grupları, kitle iletişim araçları, okul gibi öğelerdir.

Toplumsallaşma sürecinde yaşamının başlangıcında bireyin kültürel koşullanma oranının yüksek olduğu, bunun giderek azaldığı söylenebilir. İlk izlenimler, bireyin eleştirici ve karşılaştırma yeteneklerinin henüz gelişmediği plastik bir dönemde edinildiğinden ve kişiliğe ilk biçimini verdiğinden bilinçaltı güçlerin etkisi ile ve çeşitli savunma mekanizmaları ile sürüp gider; yetişkinlik dönemlerindeki toplumsallaştırma girişimlerine (bir başka deyişle iletişime) karşı kapalı kalır. İlk edinilen kavram, bilgi, (duygu) ve davranışlar, sonrakiler için seçici bir işlev görür". (Alkan ve Ergil, 1980, s. 22) Bireyin bu ilk deneyimlerinden edindiği kavramlar sistemine "toplumsal bakış çerçevesi"* denir. (Tezcan, 1984, s.31)

Toplumsal bakış çerçevesi, toplumsallaşmada çocukluk döneminin önemini açıklayan temel kavramlardan birisidir. Özellikle müziksel toplumsallaşmada toplumsal bakış çerçevesinin önemi çok daha büyüktür.

Ancak, müziksel toplumsallaşmada çocukluk döneminin önemi yadsınmamakla birlikte, çocukluk dönemindeki müziksel eğilimlerin değişmezliğini kategorik olarak savunmak da eldeki veriler çerçevesinde olanaksızdır. Bireyin yetişkinlikte de yeniden müziksel toplumsallaşma geçirmesi mümkündür. Özellikle hızlı ve yoğun bir değişimin yaşandığı günümüzde, bireyin çocukluğunda edindiği toplumsallaşma bir süre sonra geçerliliğini bir ölçüde

* "Toplumsal bakış çerçevesi yerine müziksel toplumsallaşmada "toplumsal duyuş çerçevesi" denilebilir.

ytirebilmektedir.

Bu bilgiler temel alındığında, gençlerin müziksel davranışlarını anlayabilmek ve başarılı bir eğitim için önceki yıllardaki müziksel toplumsallaşma süreçlerini incelemek yerinde olacaktır. Bunun müzik yetenek havuzunun değerlendirilmesi konusunda temel zorunluluk olduğu açıktır.

Araştırma yapılan yıllar Türkiye’de değişimin giderek hız kazandığı yıllardır. Son yıllarda bilgisayar/Internet büyük gelişmeler göstermiş; hem coğrafi olarak hem de yaşamın bütün alanlarında yaygınlaşmış ve etkinleşmiştir. Son olarak bilgisayar/Internet telefona da entegre olunca, bütün günlük yaşamımıza egemen olmuştur. Son yıllarda sosyal medya çok etkili, önemli bir kitle iletişim yolu olmuştur. Bu durumun, müziksel toplumsallaşmada çocukluk döneminde oluşan toplumsal bakış/duyuş çerçevesinin önemini bile azalttığı söylenebilir. (2011 üniversite girişlilerin toplumsal bakış çerçevesinin oluştuğu çocukluk dönemlerinde etkin olmadığı için sosyal medya olgusunun 2011 araştırmasına fazla yansımaları beklenmez.)

Değişmeler, müzik alanında da önemli değişimlere neden olmuştur.

Bu gelişmelerin üç ayrı yılda yapılan araştırmalarda, öğrenci özelliklerine ve onların müziksel toplumsallaşmalarına yansımaları beklenir.

2. Yöntem

Gelişmelerin yansıtacağını düşünerek üç ayrı yılda (1988, 1999, 2011) müziksel toplumsallaşma eğilimini belirlemeyi amaçlayan araştırmalar yapılmıştır. Veri toplama tekniği olarak oluşturulan anket, 1988, 1999 yıllarında Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Meslek Yüksekokulu ve Sınıf Öğretmenliği 1. Sınıf öğrencilerine uygulanmış; 2011’de aynı okullara uygulanmak istenmiş; ancak engelleme üzerine Burdur yerine Akdeniz Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerine uygulanmak zorunda kalmıştır. Bu durumun araştırmayı zayıflatacağı söylenebilir. Bu çalışmada, geniş kapsamlı olan araştırmanın bir bölümü verilmiştir. Araştırma dizisiyle, öğrencilerin aileleri de araştırma kapsamına alındığından, esasen 1970’li yıllardan, hatta 1960’lardan başlayarak son yıllara kadar değişimin müziksel toplumsallaşmaya yansımaları eğilimlerini gözlemlenmenin mümkün olduğu söylenebilir.

Değişimi, farklılıkları daha açık biçimde yansıtacağı düşünülen üniversite öğrencileri, henüz üniversite ortamında toplumsallaşmadan, geldikleri ortamın çeşitliliklerini yansıttıkları düşünüldükçe, örneklem birinci sınıflardan seçilmiş ve soru kağıtları öğretim yılı başında uygulanmıştır.

Çalışma, ilk araştırmada öğrencilerce doldurulan toplam 259 anketin, ikinci araştırma 327, üçüncü araştırma 292 anketin verilerine dayandırılmıştır.

Çalışmada ayrıca yayınlar ve Internet taranarak toplanan veriler kullanılmıştır. Araştırma, bazı sınırlılıklar yüzünden çok iddialı değildir; ancak toplumsallaşma sürecindeki eğilimi göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Bulgular, denence sayılabilecek başlıklar altında sınıflandırılmışlardır.

-Müzik öğretmenin sayıca yetersizliği yüzünden çok sayıda çocuğun müzik dersi almadan toplumsallaşması nedeniyle yetenek havuzunun tümünün keşfedilme olanağı bulunmamaktadır.

1938-1939 Öğretim Yılında eğitime başlayan ve 1969’a kadar (kısa süre eğitim yapan Yüksek Köy Enstitüsü Müzik Kolu sayılmazsa) tek müzik öğretmeni yetiştiren Türkiye’nin ilk müzik öğretmeni yetiştiren kurumu, Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü’dür. Bu kurum, 1967’ye kadar yalnızca 745 mezun vermiş; 1980-1981’de bu sayı 1783’e çıkabilmiştir.

Müzik öğretmenliği programlarının (bölüm, anabilim dalı) sayısı bugün 25 dolaylarına çıkmıştır.

İnternet'ten çeşitli kaynaklardan sağlanan son yılların verilerine göre müzik öğretmeni açığı ya da gereksinmesi şöyledir:

2012'de dönemin Milli Eğitim Bakanı'nın açıklamalarına göre 6000 dolayındadır. 2014'te bu sayı 3000 dolaylarına düşmüştür. 2015'te sayılar 2000 ile 3000 arasında değişmektedir. Dersler seçmeli yapılarak müzik öğretmeni ihtiyacı azaltılmıştır. Birden fazla okula bir müzik öğretmeni atanabilmektedir; oysa bir müzik öğretmeni için müzik eğitimi çalışmaları yalnızca müzik derslerinden ibaret değildir; ders dışı etkinliklerle, yetenekli öğrencilerle ilgilenmesi gerekmektedir.

Esasen hükümetler tarafından müzik öğretmeni açığı mümkün olduğu halde kapatılmamaktadır. Örneğin Eylül 2014 atamaları için başvuran müzik öğretmeni 1691 olduğu halde son yılların en büyük atama sayısıyla 905 öğretmen atanmıştır. (<http://www.memurlar.net>, Haziran 2015)

Yukarıda belirtilen müzik öğretmeni yetersizliğinin yanında öğretmenlerin illere dağılımı da dengesizdir.

Kaldı ki belirlenen gereksinme gerçek gereksinme değildir; haftada bir saatlik sınıf derslerine göre düzenlenmiştir ve bütün okulların gereksinmelerini kapsaması olanaksızdır.

-Eğitim sisteminde müzik yeteneklerinin gereksinmelerine yanıt verecek biçimde müziğin farklı dallarında uzmanlaşan müzik öğretmeni yetiştirilememesi nedeniyle müzik yetenek havuzu değerlendirilememektedir.

Devlet okullarında öğrencinin kendisini geliştirmesi için rehberlik edecek, bir dalda uzmanlaşmış ve pedagojik eğitim almış müzik öğretmeni bulması olanaksız gibidir.

Örneğin çalgı öğretmenleri, ağırlıklı olarak genel müzik eğitimi veren, müzik öğretmenliği programları mezunları ile önemli bölümü dağılan Sovyetler Birliği ülkelerinden gelen konservatuvar mezunlarıdır. Bunların içinde asgari düzeyde çalgı çalmayı bilmeyenler de vardır. Müzik öğretmenliği programlarında çalgı eğitimine geç yaşta başlanmakta, çoğu kez yeterli düzeye gelinebilmektedir. Lisans düzeyinde çalgı pedagojisi dersi yoktur. Çalgı eğitimciliğinin hiçbir standardı bulunmamaktadır. Çalgı öğretmenliğinde meslekleşme koşulları oluşmamıştır. Bu özellikteki öğretmenler çalgı dersleri vermektedirler.

Devletin okullarda sağlayamadığı çalgı dersi olanağını veliler kendileri sağlamaya çalışmaktadırlar. Örneğin "Antalya'da 7-8 Nisan 2001 günleri 15 yaşından küçük çocuklar için düzenlenen Piyano Şenliği 'ne, amatör amaçlı özel eğitim almış 130'un üzerinde çocuk katılmıştır.

Son yıllarda AKP hükümetlerinin uyguladığı politika sonucu çocuğuna çalgı eğitimi olanağı sağlayan veli sayısı giderek azalmaktadır.

-Yetenek havuzundaki çocukların küçük yaşta belirlenerek, onlara yeteneklerine uygun bireysel eğitimle toplumsallaşmaları olanağı veren bir eğitim sistemi olmadığından, yetenek havuzu yeterince değerlendirilememektedir.

Müziksel toplumsallaşma anketi bulguları, bütün yetersizliğine ve sorunlarına karşın müzik eğitiminin etkili olduğunu göstermektedir:

Hoşlanılan müzik türlerine lise düzeyinde öğrenim görülen okullar açısından bakıldığında, 1988'deki ve 1999'daki genel oranların çok üstünde (%20, 23'lük genel orana karşılık % 33, 45 ARABESK MÜZİK'ten hoşlanan) müzik dersinin olmadığı Endüstri Meslek Lisesi öğrencileri, müzik derslerinde desteklenmeyen ARABESK MÜZİK'ten hoşlanmaktadır.

Türkiye eğitim sisteminde son duruma göre ilkokulda (4 yıl) ve ortaokulda (4 yıl) birer saat zorunlu müzik dersi vardır. Ortaokulda haftada 2 ya da 4 saat seçmeli müzik dersi vardır. Seçmeli dersler yeteneklerin yetişmesi için kullanılabilir; ancak okullarda buna uygun öğretmen olmadığı gibi toplum çocukları başka derslere yönlendirmektedir.

Özel eğitim kurumları dışında ilkokulda ve okul öncesi düzeylerde müzik derslerine sınıf öğretmenleri girmektedir. Böylece devlet okullarında öğrenci (şanslı ise) müzik öğretmeni ile ilk kez ortaokulda, 5. yılda karşılaşmaktadır.

Yapılan müziksel toplumsallaşma araştırması bu görüşleri doğrulamaktadır. 2011’de lisans öncesinde, Akdeniz Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin %19’u lisans öncesinde okulda derslerde müzik öğretimi görmemiştir. Bu oran Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinde %50 ile önceki yıllara göre yaklaşık aynen sürmekte; fakat ters bir gelişmeyle Tıp Fakültesi öğrencilerinde 1988’de % 40 iken 1999’da % 20’ye düşmüş; 2011’de %32 ile artmıştır. Bunun, son yılların hükümetlerinin müzik alanındaki uygulamalarının doğal sonucu olduğu söylenebilir

Bu koşullarda eğitim sisteminde çocuklara geç yaşta genel müzik eğitimi verilmesi nedeniyle, müzik yetenek havuzunun, toplumsal bakış/duyuş çerçevesinin olduğu yaşlarda keşfedilmesi olanağı olmadığı gibi keşfedilse de kendini geliştireceği koşullar yok gibidir. Sonraki yıllarda yeteneğini geliştirme şansı azalmaktadır.

-Giderek bireylerin İnternet’in, sosyal medyanın daha etkili olduğu, diğer toplumsallaşma etmenlerinin etkisini yitirdiği ortamda müziksel toplumsallaşmaları yetenek havuzunun değerlendirilmesini etkilemektedir.

Müziksel toplumsallaşma araştırmasında müzik beğenilerinin oluşmasında kimin/neynin etkili olduğu sorusuna verilen yanıtlar bu konuda ipuçları vermektedir.

2011’de okulun (öğretmenin) etkisi bütün türlerde ya çok düşüktür ya da yoktur. Televizyon ve radyonun etkisi hemen hemen bütün türlerde 1988’e göre 1999’da artmış; 2011’de düşmüştür. 1990’larda pazar bu iki aracı kullanarak çok etkili olmuş; 2011’de bilgisayar/İnternet (% 17) ve diğer araçların etkisi artmıştır.

Son yıllarda genel olarak pazarın, kitle iletişim araçlarının etkisi giderek artmıştır. En etkili toplumsallaşma, davranış değiştirme kurumu olması gereken okulun etkisinin azalışının üzerinde düşünülmelidir. Gelecekte, kitle iletişim araçlarının özellikle bilgisayar/İnternet’in eğitimde yerinin büyüyeceği; klasik öğretmen-öğrenci ilişkisinin değişeceği söylenebilir.

Kitle iletişim araçlarının etkisinin arttığı, eğitimin/öğretmenin etkisinin azaldığı ortamda (bundan sonraki bölümde görüleceği gibi) yetenek havuzunun yeterince değerlendirilmesi güçtür.

-Kitle iletişim araçlarının, arkasındaki ticari-küresel sermayenin yaydığı tüketim ideolojisinin, kolaycılığın sonucu olarak, yetenek havuzunun popüler müziklere kaymaları ve popüler müziğin olanakları ölçüsünde gelişerek, yeteneklerini yeterince kullanamamaları yeteneklerin değerlendirilmesini olumsuz etkilemektedir.

Müziksel toplumsallaşma araştırmasında, öğrencilerin en çok hoşlandığı müzik türleri sorusuna verdikleri yanıtlara göre 1988’lerin hafif müzik olarak adlandırılan “popüler” müziklerden hoşlananlar toplam % 18 iken, bu oran 1999’da % 36’ya çıkmış; 2011’de popüler müzikler, özellikle yabancı müziklerin uzantıları çeşitlenmiş ve toplam % 45,4’ü bulmuştur. Yani 2011’de popüler müzikler diğer türlerin tümüne yakındır. Kaldı ki diğer türlerin de önemli bölümünün popüler müziklerin kapsamında değerlendirilebilecek biçimde değişime uğradıkları, otantik olmadıkları söylenebilir.

Bu veriler, okulun, öğretmenin etkisinin azaldığını, yetenek havuzunun giderek kolaycı popüler müziklerin etkisi altına girerek yeteneğini geliştirme olanağını yitirdiğini göstermektedir.

-Sanatın ve özellikle müziğin statüsünün düşük olduğu bir kültürde yetişmenin, toplumsallaşmanın sonucu olarak, çocukların yetenekli olsalar dahi müzik yerine statüsü yüksek başka alanlara yönelmeleri, yetenek havuzunun değerlendirilmesini olumsuz etkilemektedir. Toplumsal cinsiyetin neden olduğu olumsuz etki de bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Toplumsal cinsiyetin etkisini gösteren veriler: Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümü 1968 mezunlarının % 67,6’sı erkek, % 32,4’ü kızdır. Yatılılığın kalktığı 1973’ten sonra ise durum hemen hemen tersine dönmüştür. 1991-92 öğretim yılında Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü’ne giren öğrencilerin % 65.22’si kız, % 34.78’i erkek öğrencidir. Yatılı dönemlerde öğrenci kaynağı çoğunlukla köy çocuklarının girdiği ilköğretmen okullarıdır ve köylüler erkek çocuklarını okutmaktadırlar. (O yıllarda köylü nüfus % 60’ın üzerindedir.) Daha sonra statüsü düşük olan müzik öğretmenliği çoğunlukla kızların tercih ettiği meslek olmuştur. Buna göre yatılı dönemlerde kızlardaki yeteneklerin bir bölümü, sonraki dönemlerde erkek öğrencilerdeki yeteneklerin bir bölümü kaybedilmektedir. Müzik Semineri, Güzel Sanatlar Lisesi karşılaştırmasında da benzer bulgular gözlenmektedir.

Yazarın yaptığı bir araştırmaya göre üniversiteye giriş puanı yüksek olan öğrenciler, yetenekli olsalar dahi statüsü yüksek olan okullara, alanlara girmektedirler. Müzik alanı düşük puanlıların tercih ettiği, bu nedenle adaylar yabancı dil puanında barajı geçemedikleri için yüksek lisans programlarına öğrenci bulunmadığı bir alandır.

Sonraki bölüm bu bölümdeki bulgularla ilgili ve destekler niteliktedir.

-Alt sosyo-ekonomik kesimdeki müzik yetenek havuzunun, müziksel toplumsallaşma sürecinde kendilerini geliştirebilecekleri sürekli, kapsamlı düzenlemeler bulunmadığı için yeterince değerlendirilememektedirler.

Konuya müzik öğretmenliği örnek olarak verilebilir:

Geçmişte müzik öğretmenliği, Müzik Bölümü öğrencileri için, -kendi düşük sosyo-ekonomik durumlarından dolayı- genellikle sosyo-ekonomik durumu yükselten bir meslekti. Bugün, sosyo-ekonomik düzeyi ya pek değiştirmeyen ya da düşüren bir meslek olarak görünmektedir. Çünkü genel olarak öğretmenlik, özel olarak müzik öğretmenliği pek çekici, statü ve olanakları yüksek bir meslek olarak görünmemektedir. Sonucunda Eğitim Enstitüsü döneminde kırsal kesimin iyi seçilmiş, çoğunluğu erkek öğrencinin girdiği müzik öğretmenliği programları, yatılılığın da kalktığı sonraki dönemlerde, kentli, statüsü yüksek okulları kazanamamış, orta sosyo-ekonomik kesimden genellikle kız öğrencinin girdiği bölümlere dönüşmüşlerdir.

Sonuç olarak günümüzde alt sosyo-ekonomik kesimdeki müzik yetenek havuzu fark edilememekte, yükseköğretime kadar ulaşamayarak kaybolmaktadır. Sosyo-ekonomik düzeyi orta ve yüksek kesimin yetenekleri ise müzik yerine statüsü yüksek alanlara yönelmekte ve müzik açısından bir kayba dönüşmektedirler. Bir bölümü sonraki yıllarda girdiği alanı bırakarak müzikte büyük başarılar elde edebilmektedirler.

4. Sonuç ve Öneriler

Bireyin müziksel çevresinde 1988'den 2011'e popüler müzik türleri çeşitlenmiş ve daha yaygınlaşmışlar, popüler müzikler dışındaki müzikler popüler müziklerin etkisi altında kalmışlardır. Nicel yetersizliğine karşın 1988'deki araştırmada çok etkili görünen müzik eğitimi, sonraki araştırmalarda etkisini büyük ölçüde yitirmiş görünmektedir. Sonraki yıllarda arkasında "pazar" olan etkili, yaygın kitle iletişim araçları (televizyon, mp3/mp4 vb. bilgisayar/Internet) etkilerini okula ve aileye göre giderek artırarak, hafif/ popüler müziklerin yaygınlaşmasına yol açmışlardır.

Müzik yetenek havuzunun daha iyi değerlendirilmesi açısından etkili temel müziksel toplumsallaşma etmenleri eğitimle ilgili olanlardır.

Son yıllarda müzik eğitimi kurumlarının sayısı ve öğrenci sayısı artmış; ancak bu artış (geçmiş dönemdeki gibi) eğitimin orta ve üst düzeylerinde olmuş; küçük yaşlardaki öğrenciler için müzik eğitimindeki ihmal sürmüştür. Oysa müzik eğitiminin başarısı için küçük yaşta ve geniş bir kesime iyi bir müzik eğitimi verilmesi gerekmektedir. Bu sorun, yetenek havuzunun büyük bölümünün değerlendirilememesi sonucunu doğuran, müzik eğitimi sisteminin temel sorunudur.

Üstelik yetenekler müzik alanı yerine statüsü yüksek alanlara kaymaktadır. Başta 4+4+4 sistemi olmak üzere AKP politikaları bu sorunu derinleştirmiştir.

O nedenle, öncelikle bütün çocukları küçük yaşta içine alan ve müzik eğitimi de sağlayan bir genel eğitim sağlanmalıdır. Bu genel eğitimin seçtiği, alt sosyo-ekonomik kesimden ailelerin yetenekli çocuklarını ilkokuldan hatta okul öncesinden yükseköğretime kadar ulaştırabilecek yatılılık, yeterli burs, çalgı, müzik eğitimi/öğretmeni desteği gibi mekanizmalar kurulmalıdır. Eğitim bilimine aykırı olan 4+4+4 sistemi ile mücadele edilmeli, çağdaş bir sistem olan 8 yıllık zorunlu eğitim uygulamasına dönülmelidir.

Böyle bir yapıdan iyi düzeyde mezun olacak öğrencilerden çok yönlü olarak ve etkili biçimde yararlanılabileceğinden, müzik alanının statüsü ve müzikle uğraşanların sosyo-ekonomik düzeyi yükselecektir. Bütün bunlardan sonra, müzik alanına yetenek havuzunun en iyilerini seçmek, öğrenci yapısını daha nitelikli hale getirebilmek için devletin bütçesini ve dengeleri zorlayacağı önlemler almasına bile gerek kalmayacaktır.

Kaynakça

- Alkan, T. & Ergil, D. (1980). Siyaset Psikolojisi. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Armağan, İ. (1992). Sanat Toplum Bilimi, Demokrasi Kültürüne Giriş. İzmir: İleri Kitabevi.
- Ozankaya, Ö. (1984). Toplum Bilime Giriş. Genişletilmiş 5. Basım. Ankara: "S" Yayınları.
- Tezcan, M. (1984). Eğitim Sosyolojisi, Kuramlar ve Sorunlar. 3. Baskı. Ankara: Yay.: Çağ Matbaası.
- Uz, A. (1999). "Müzik Eğitimi Sosyolojisine Bir Adım". Bursa: Uludağ Üniversitesi. Yayınlanmamış çalışma.
- Uz, A. "Müziksel Toplumsallaşma ve Müziksel İletişim". Müzikoloji Derneği III. Uluslararası Müzikoloji Sempozyumu bildirisi. 26-28 Ekim 2001 İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Uz, A. "Türkiye'de Çalgı Eğitimciliği-Piyano Eğitimciliği Sorunu". "21.yy. Başında Türkiye'de Müzik" konulu uluslararası sempozyum bildirisi. Sevdâ Cenap And Müzik Vakfı, Ankara, 15 - 16 Mart 2002.
- <http://www.memurlar.net/haber/483957/> (Erişim tarihi: Haziran 2014).